

PRZEDMIOT Z POROŻA

W zbiorach Działu Archeologii Muzeum Okręgowego w Toruniu (DA MOT) przechowywane są nieliczne przedmioty wykonane z surowców organicznych (tj. kość i poroże). Jednym z takich obiektów jest narzędzie – topór lub motyka z miejscowości Grzywna (?), pow. toruński. Jest to znalezisko przypadkowe, dlatego obiekt ten wstępnie datowano na młodszą epokę kamienia (neolit), choć nie wyklucza się, że może być młodszy. Ekspонат o długości 19,5cm z ukośnie ściętym ostrzem oraz półkolistym obuchem wykonany został z poroża jelenia (?). Powierzchnia narzędzia jest starannie gładzona i częściowo uszkodzona. Zabytek posiada także prostokątny otwór służący do osadzenia trzonka. Przedmiot ten stanowi archiwalną kolekcję związaną z aktywnością niemieckiego towarzystwa naukowego Copernicus-Verein für Wissenschaft und Kunst, działającego w drugiej połowie XIX wieku i w początkach XX wieku w Toruniu.

Narzędzia lub ozdoby wykonywane z surowców organicznych takich jak kość i poroże dostarczają istotnych informacji źródłowych odnoszących się nie tylko do samego surowca, jaki wykorzystywano do ich produkcji, ale także informują nas o sposobach oprawy jak i metodach wytwarzania tego typu narzędzi w danej epoce. Przedmioty z surowców organicznych stanowią w kolekcjach muzealnych rzadkość. W większości są to przypadkowe odkrycia i dary osób prywatnych. Pozyskiwane były podczas prac związanych głównie z melioracją, pobieraniem torfu lub innymi pracami wydobywczymi. Wśród tego typu znalezisk można wyróżnić narzędzia pracy oraz broń. Ich obróbka była powszechna od epoki kamienia do średniowiecza, a do ich produkcji przeważnie wykorzystywano poroże zwierząt takich jak jeleni, sarna i łoś. Wśród wytworów wykonanych z kości i poroża występują liczne odmiany toporów, motyk, młotów, klinów i opraw, a także ostrza rogowe i kościane (groty: harpunów oszczepów).

Więcej informacji na temat wybranych narzędzi rogowych i kościanych w zbiorach archeologicznych naszego Muzeum można znaleźć w Roczniku Muzeum Okręgowego w Toruniu, tom XVIII/2009, s. 91-108.

Beata Bielińska-Majewska
Dział Archeologii
Muzeum Okręgowe w Toruniu

1

2

3

Narzędzie z poroża. Grzywna (?), pow. toruński, woj. kujawsko-pomorskie; fot. 1-3: Krzysztof Deczyński; zbiory DA MOT, nr inwentarza MT/A/381.